

Kezdjük egy kesernyés megjegyzéssel, amely két-három esztendővel ezelőtt szállóige lett a kispestiek körében, s szóról szóra idézve kapott helyet a XIX. kerület településfejlesztési tervének a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságához terjesztett dokumentumában: „Az 1967-es választásoknál a mi tanácsunk nem ígért semmit, de azt legalább következetesen betartotta...”

Hogy mi indította annak idején a kispesti lakosokat e kifakadásra, arra az alábbiakban még visszatérünk. Előbb azonban megállapítjuk a tényt: a tavalyi választások után már volt mit ígérnie a főváros XIX. kerületi tanácsának és minden jel arra mutat, hogy — ezt is következetesen betartja. Ám ide kívánczik egy megjegyzés: a mai kispesti ember igényei azért gyökeresen különböznek a hajdanától. Ennek illusztrálására érdemes bepillantani néhány szemelvénybe, mondjuk — a húszas-harmincas évek Kispestjének életéből. 1920-ban például nyolcezer iskolaköteles gyerek élt a kerületben, ahol összesen egyetlen elfogadható elemi iskolai épület volt: a tizenhat tantermes Petőfi utcai. 1922-ben a Kispesti Hírek január 30-i számának rendőrségi tudósításában ez volt olvasható: „...A koldusok annyira elszaporodtak Kispesten, hogy a rendőrség kénytelen erélyesen megrendszabályozni a csavargás mesterségét.” 1924: A lakosság hosszas követelésére kitisztítják végre a Vas Gereben utcai Bűdösárkot. (Az idősebbek még jól emlékeznek a bűzt árasztó csatornaárokra, amelyet csak a felszabadulás után fedtek be.) S egy statisztika arról, hogy a kerületi előljárásagon hány szegénységi bizonyítványt osztottak ki: 1926-ban 1170, 1930-ban 10 009, 1934-ben 12 662 kispesti lakos kapta meg a földönfutóknak ezt az okmányát.

Mindenesetre a kispestiek manapság nem ilyesfajta gondok miatt elégedetlenkednek.

Stagnál a lélekszám

Kilenc négyzetkilométernyi béke szigete.

Ha netán pályázatot hirdetnének Kispest új elnevezésére, a magam részéről a Csendespest nevet javaslom. A belső kerületek kő- és betonrengetegének zajos, forgalmas világából érkezőknek a XIX. kerület békességet, kiskertekkel, fákkal borított nyugalmas mellékutcák látványát nyújtja. Itt a kertek ezreiből áradó csend elnyomja a néhány főútvonalon végigdübörgő közúti közlekedés lármáját.

A múlt század végén még akadtak elgondolások, amelyek az előkelő budai, városligeti villanegyedek olcsóbb mását, amolyan másodosztályú nyaralócskákkal tarkított villanegyedet kívántak Kispesten. A társadalmi átalakulás nem sokat hagyott ezekből az elképzelésekből. A lakosság növekedése feszíteni kezdte Pest határait, a kisemberek, a szegényebb iparosok, munkások, akiket kenyerük megszerzése a fővárosra kötött, de a dráguló lakbérek és

CSIGÓ LÁSZLÓ FELVÉTELEI

Fekete Gábor

A „csendes”

életviszonyok a peremrészekre taszított, összetalálkoztak a városi munká-alkalomért igyekvő vidékiekkel. Utóbbiak a pesti bérkaszárnnyak helyett a Pest szomszédságában levő, olcsóbb, nyugodtabb körülményeket biztosító kis kertes házakat választották. Hagyomány nélküli, műemlékeket és különösebb látnivalókat nélkülöző városrészek nőtték ki, kispénzű lakókkal. Nem véletlen, hogy a két évvel ezelőtt lezajlott „Fekete-fehér, igen-nem” vetélkedő során néhány peremkerületünk versenyzői számára csak hosszas fejtörés után sikerült összeállítani a múltba vonatkozó kérdéseket. Kispestre, a vidékies kisközségből lett munkás külvárosra ugyancsak érvényes lett az anakronizmus: a jellegtelenség volt a jellegzetessége.

Egy másik ellentmondás már a jelenre vonatkozik: a mai kispestieknek talán éppen a csend kezdte ki az idegeit. Pontosabban, az olyasfajta tespedtség, amely ellentmond a szocialista urbanizációnak.

Négy környező városrészben — Zuglóban, Kőbányán, Pesterzsébeten, a IX. kerületi József Attila telepen — zörgő, morajló hangok verik fel a környéket: az épülő lakótelepek géphadának és a már megépült lakótelepek embereregének lármája. Középen pedig a maga csendjével ott a kispestiek csipkerózsika-álmát alvó földszintes birodalma, amely dömpernek és toronydarunak, házgyári elemnek, téglának és felvonulási épületnek évtizedek óta alig-alig ad szállást. Egy kicsit a szegényember irigysége lappang a kispestiek tekintetében, amikor a gazdag rokont — a dinamikusan gyarapodó kerüle-

A Petőfi tér

